

Rada
Európskej únie

V Bruseli 18. apríla 2024
(OR. en)

9099/24

UK 60

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	18. apríla 2024
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2024) 169 final
Predmet:	Odporúčanie – ROZHODNUTIE RADY o poverení začať rokovania o dohode medzi Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska o mobilite mládeže

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2024) 169 final.

Príloha: COM(2024) 169 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 18. 4. 2024
COM(2024) 169 final

Odporúčanie

ROZHODNUTIE RADY

**o poverení začať rokovania o dohode medzi Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom
Veľkej Británie a Severného Írska o mobilite mládeže**

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT ODPORÚČANIA

• Dôvody a ciele odporúčania

Dňa 1. februára 2020 Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska (ďalej len „Spojené kráľovstvo“) vystúpilo z Európskej únie (ďalej len „Únia“) a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (ďalej len „Euratom“).

Podmienky vystúpenia sú stanovené v Dohode o vystúpení Spojeného kráľovstva z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (ďalej len „dohoda o vystúpení“)¹. Dohoda o vystúpení nadobudla platnosť 1. februára 2020 a stanovuje sa v nej prechodné obdobie, počas ktorého sa na Spojené kráľovstvo a v Spojenom kráľovstve uplatňovalo právo Únie² v súlade s uvedenou dohodou. Toto obdobie sa skončilo 31. decembra 2020.

Európska únia, Euratom a Spojené kráľovstvo dospeli počas tohto prechodného obdobia k dohode o obchode a spolupráci, ktorá bola uzatvorená zo strany Únie na základe rozhodnutia Rady (EÚ) 2021/689³ a predbežne sa vykonávala od 1. januára 2021⁴. Dohoda nadobudla platnosť 1. mája 2021.

Skončenie prechodného obdobia viedlo k ukončeniu voľného pohybu osôb medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom⁵.

Európska rada vo svojich usmerneniach z 23. marca 2018 o budúcich vzťahoch so Spojeným kráľovstvom uviedla, že *„budúce partnerstvo by malo zahŕňať ambiciózne ustanovenia o pohybe fyzických osôb založené na plnej reciprocite a nediskriminácii medzi členskými štátmi“*⁶.

Napriek spoločnému politickému vyhláseniu Európskej únie a Spojeného kráľovstva z roku 2019⁷ (ktoré sa týkalo mobility mládeže) však Spojené kráľovstvo počas rokovaní v roku

¹ (Ú. v. EÚ L 29, 31.1.2020, s. 7).

² Podľa vymedzenia v článku 2 dohody o vystúpení.

³ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2021/689 z 29. apríla 2021 o uzavretí, v mene Únie, Dohody o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej a Dohody medzi Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska o bezpečnostných postupoch pri výmene a ochrane utajovaných skutočností (Ú. v. EÚ L 149, 30.4.2021, s. 2).

⁴ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2020/2252 z 29. decembra 2020 o podpise v mene Únie a predbežnom vykonávaní Dohody o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej a Dohody medzi Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska o bezpečnostných postupoch na výmenu a ochranu utajovaných skutočností (Ú. v. EÚ L 444, 31.12.2020, s. 2).

⁵ S výnimkou Írska. Írsko zostáva v „spoločnej oblasti cestovania“ so Spojeným kráľovstvom. Otázka zaobchádzania s občanmi Únie, ktorí mali pobyt v Spojenom kráľovstve ku koncu prechodného obdobia (a so štátnymi príslušníkmi Spojeného kráľovstva, ktorí v tom čase mali pobyt v Únii), sa rieši v dohode o vystúpení.

⁶ EUCO XT20001/18, 23. marca 2018, bod 10.

⁷ Politické vyhlásenie, ktorým sa stanovuje rámec budúceho vzťahu medzi Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom (Ú. v. EÚ C 34, 31.1.2020, s. 1). V tomto vyhlásení sa uvádza, že *„Zmluvné strany súhlasia s posúdením podmienok vstupu a pobytu na účely napr. výskumu, štúdia, odbornej prípravy a výmen mládeže.“* (bod 51).

Na základe uvedeného vyhlásenia Komisia zahrnula ustanovenia o mobilite do návrhu dohody predloženého Spojenému kráľovstvu 18. marca 2020 na účely rokovaní [návrh znenia dohody o novom partnerstve so Spojeným kráľovstvom, UKTF(2020)14, 18. marca 2020: https://commission.europa.eu/publications/draft-text-agreement-new-partnership-united-kingdom_en].

2020 odmietlo začať rokovania o mobilite⁸. Dohoda o obchode a spolupráci sa preto nezaobrá otázkou mobility osôb medzi zmluvnými stranami dohody. Dohoda o obchode a spolupráci však obsahuje ustanovenia o koordinácii sociálneho zabezpečenia⁹, ktoré podporujú možnosť mobility osôb podľa vnútroštátneho práva ktorejkoľvek zmluvnej strany, a preto sú faktorom umožňujúcim mobilitu.

Mobilita osôb medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom sa v súčasnosti riadi príslušnými domácimi (imigračnými) pravidlami Únie (a jej členských štátov) a Spojeného kráľovstva (pozri ďalej). Mobilita je momentálne zložitejšia, takže medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom došlo k jej zníženiu¹⁰. Táto situácia zvlášť skomplikovala možnosti mladých ľudí z Únie a Spojeného kráľovstva vyskúšať si život v druhej krajine a zapojiť sa do výmenných pobytov pre mládež či výmenných pobytov v oblasti kultúry, vzdelávania, výskumu a odbornej prípravy.

V priebehu roka 2023 Spojené kráľovstvo oslovilo viaceré (avšak nie všetky) členské štáty so zámerom rokovať o dohodách o mobilite mládeže podľa svojho vlastného vzoru vízového režimu pre mobilitu mládeže. Tento prístup by viedol k rozdielnemu zaobchádzaniu so štátnymi príslušníkmi Únie. Okrem toho by sa týmto prístupom neodstránili hlavné prekážky mobility, ktorým čelia mladí ľudia od skončenia prechodného obdobia.

Dohoda medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom o mobilite mládeže by mala riešiť niektoré z hlavných prekážok mobility mladých ľudí, ktoré vyplývajú zo súčasných pravidiel uplatňovaných v Únii a v Spojenom kráľovstve (pozri ďalej). Bola by recipročná, t. j. mali by z nej prospech všetci občania Únie, ako aj všetci štátni príslušníci Spojeného kráľovstva.

Súčasná pravidlá uplatňované v Únii a v Spojenom kráľovstve:

Pokiaľ ide o Úniu, mobilita štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva sa od skončenia prechodného obdobia riadi týmito pravidlami a politikami:

- Únia má k dispozícii súbor právnych nástrojov v oblasti legálnej migrácie, ktoré sa vzťahujú na štátnych príslušníkov tretích krajín. V niektorých prípadoch sa nimi upravujú podmienky vstupu a pobytu pre určité kategórie štátnych príslušníkov tretích krajín: medzi najdôležitejšie patrí smernica o modrej karte¹¹, smernica o študentoch, stážistoch a výskumných pracovníkoch¹² a smernica o jednotnom povolení¹³.

⁸ Predpokladom „mobility“ v zmysle pripravovanej dohody je pobyt fyzickej osoby, t. j. zdržiavanie sa na území, ktoré nemá dočasný charakter. Pripravovaná dohoda sa teda nezaobrá otázkami uľahčenia cestovania, ani dočasným poskytovaním služieb prostredníctvom prítomnosti fyzickej osoby na území druhej zmluvnej strany.

⁹ Pozri články 488 až 491 a Protokol o koordinácii sociálneho zabezpečenia k dohode o obchode a spolupráci.

¹⁰ Počas obdobia jedného roka do júna 2023 zo Spojeného kráľovstva odišlo o 87 000 občanov Únie viac, než tam prišlo.

¹¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1883 z 20. októbra 2021 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania (Ú. v. EÚ L 382, 28.10.2021).

¹² Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/801 z 11. mája 2016 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely výskumu, štúdia, odborného vzdelávania, dobrovoľníckej služby, výmenných programov žiakov alebo vzdelávacích projektov a činnosti aupair (Ú. v. EÚ L 132, 21.5.2016, s. 21).

¹³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/98/EÚ z 13. decembra 2011 o jednotnom postupe vybavovania žiadostí o jednotné povolenie na pobyt a zamestnanie na území členského štátu pre štátnych príslušníkov tretích krajín a o spoločnom súbore práv pracovníkov z tretích krajín s oprávneným pobytom v členskom štáte (Ú. v. EÚ L 343, 23.12.2011, s. 1).

- Štátni príslušníci Spojeného kráľovstva môžu navštíviť Úniu bez víz na obdobie najviac 90 dní v rámci 180-dňového obdobia (možnosť vykonávať platené činnosti počas tohto obdobia závisí od vnútroštátneho práva)¹⁴.

Pokiaľ ide o Spojené kráľovstvo:

- Spojené kráľovstvo v súčasnosti uplatňuje imigračný systém nezávislý od krajiny pôvodu, ktorý ponúka rôzne vízové možnosti pre študentov a určitých pracovníkov (najmä výskumných pracovníkov a akademických pracovníkov, kvalifikovaných pracovníkov¹⁵, zdravotníckych pracovníkov a sezónnych pracovníkov v odvetví poľnohospodárstva) a v určitých prípadoch aj pre dobrovoľníkov. Pre aupair pobyty neexistuje žiadny osobitný vízový postup.
- Občania Únie môžu navštíviť Spojené kráľovstvo bez víz na obdobie najviac šiestich mesiacov (t. j. účelom ich cesty nesmie byť odborná príprava ani práca)¹⁶.

Spojené kráľovstvo sa navyše doteraz odmietalo zapájať do mládežníckych, kultúrnych a vzdelávacích programov Únie, ako je Erasmus+ alebo Kreatívna Európa (kultúrna zložka), čím sa obmedzili príležitosti na výmenné pobyty pre mládež či kultúrne a vzdelávacie výmeny¹⁷. Na študentov z Únie, ktorí chcú v Spojenom kráľovstve študovať (a to najmä vysokoškolské a doktorandské štúdium), sa okrem toho vzťahuje školné pre zahraničných študentov, ktoré je v porovnaní so školným pre domácich študentov veľmi vysoké. Majú takisto sťažený alebo žiadny prístup k súvisiacim výhodám (napr. k štipendiám či študentským pôžičkám). Týka sa to aj doktorandov, ktorí idú do Spojeného kráľovstva v rámci projektu Horizont Európa (v rámci akcií Marie Curie-Sklodowskej)¹⁸. Výsledkom je pokles počtu študentov z Únie v Spojenom kráľovstve¹⁹.

Mladí ľudia, ktorí chcú v rámci svojich vzdelávacích programov v Únii absolvovať stáže alebo učňovskú prípravu v Spojenom kráľovstve, čelia jednak ťažkostiam súvisiacim s nájdením vhodného vízového režimu, ale aj osobitnému problému, že sa ich stáž alebo učňovská príprava považuje v Spojenom kráľovstve za „prácu“, a preto podlieha pravidlu minimálnej mzdy. Z tohto pravidla však existuje výnimka, a to v prípade stáží alebo učňovskej prípravy („pracovných stáží“), ktoré sú absolvované ako súčasť študijných programov Spojeného kráľovstva²⁰.

¹⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1806 zo 14. novembra 2018 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti

¹⁵ Nad hranicou minimálnej mzdy za predpokladu, že pracovné miesto je na zozname žiadaných povolání a že britský zamestnávateľ bol schválený ministerstvom vnútra (takže tento zamestnávateľ môže žiadateľovi o vízum vydať potvrdenie o prevzatí finančných nákladov).

¹⁶ Visit the UK as a Standard Visitor: Overview - GOV.UK (www.gov.uk)

¹⁷ Hoci sa Spojené kráľovstvo od 1. januára 2024 zúčastňuje na programe Horizont Európa za podmienok stanovených v dohode o obchode a spolupráci, uvedená dohoda neobsahuje ustanovenia zaručujúce mobilitu výskumných pracovníkov, ale len doložku o vynakladaní „maximálneho úsilia“ v tomto smere. Pozri článok 712 ods. 1 a 2 dohody o obchode a spolupráci.

¹⁸ Doktorandi a výskumní pracovníci, ktorí sa sťahujú do Spojeného kráľovstva v rámci projektu Horizont Európa (najmä v rámci akcií Marie Curie-Sklodowskej), navyše nemajú v súčasnosti žiadne výhody osobitného zjednodušenia, pokiaľ ide o ich vstup a pobyt, takže musia čeliť vysokým vízovým poplatkom a príplatkom za zdravotnú starostlivosť.

¹⁹ V rokoch 2020 až 2022 sa počet občanov Únie zapísaných na univerzity v Spojenom kráľovstve znížil o 50 %. Pozri *uznesenie Európskeho parlamentu z 23. novembra 2023 o vykonávaní Dohody o obchode a spolupráci medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom* [2022/2188(INI)], bod 148.

²⁰ <https://www.gov.uk/employment-rights-for-interns>

- **Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

Vo všeobecnosti je Únia odhodlaná podporovať vytváranie rámcov na uľahčovanie výmen medzi mladými ľuďmi na celom európskom kontinente s cieľom posilniť medziľudské kontakty, spájať ľudí a posilňovať väzby. Únia má takisto záujem o to, aby mladí ľudia v Únii získavali zručnosti a rozvíjali svoj talent, a to aj cezhranične a mimo Únie²¹.

Ako už bolo spomenuté, Únia má zavedené právne predpisy v oblasti legálnej migrácie, ktoré sa vzťahujú na štátnych príslušníkov tretích krajín prichádzajúcich z tretích krajín. Tieto právne predpisy upravujú podmienky vstupu a pobytu pre určité kategórie štátnych príslušníkov tretích krajín – napríklad na účely výskumu, štúdia alebo odbornej prípravy, ale aj na účely vykonávania určitej práce.

Únia však nad rámec Dohody o Európskom hospodárskom priestore (ktorá prostredníctvom začlenenia pravidiel Únie do Dohody o Európskom hospodárskom priestore rozširuje jednotný trh na Nórsko, Island a Lichtenštajnsko, a to aj pokiaľ ide o voľný pohyb osôb) a dohody o voľnom pohybe osôb so Švajčiarskom²² nevypracovala žiadne iné medzinárodné dohody s európskymi susedmi, ktoré by sa vzťahovali na mobilitu mladých ľudí. Druhá z uvedených dohôd obsahuje najmä ustanovenie o nediskriminácii na základe štátnej príslušnosti voči osobám jednej zmluvnej strany, ktoré pracujú alebo majú oprávnený pobyt na území druhej zmluvnej strany, a stanovuje uplatniteľnosť obmedzeného počtu ustanovení práva Únie na vzťahy medzi zmluvnými stranami.

Mnohé členské štáty majú zavedené časovo obmedzené systémy alebo programy mobility mládeže s niektorými krajinami mimo Európy (často sú označované ako víza na „pracovné prázdniny“ alebo programy mobility mládeže). Tieto programy/systémy sa vo všeobecnosti obmedzujú na riešenie otázky získavania víz/pracovného povolenia, ale nemusia sa nevyhnutne zaoberať otázkami, ako sú poplatky za vysokoškolské štúdium alebo rovnaké zaobchádzanie so štátnymi príslušníkmi. Často sú obmedzené aj z hľadiska prípustného počtu prijímaných osôb.

- **Súlad s ostatnými politikami Únie**

Dohoda o obchode a spolupráci obsahuje ustanovenia o koordinácii sociálneho zabezpečenia, ktoré sú dôležitým faktorom umožňujúcim a dopĺňajúcim akúkoľvek prípadnú dohodu o mobilite medzi zmluvnými stranami.

Dohoda o obchode a spolupráci obsahuje pravidlá týkajúce sa vstupu a dočasného pobytu fyzických osôb na obchodné účely (napr. poskytovanie služieb). Tieto pravidlá sa týkajú prípadov dočasnej prítomnosti na konkrétny účel a nedokážu dosiahnuť ciele stanovené v tomto odporúčaní (ktoré predpokladajú získanie pobytu).

Únia vykonáva opatrenia s cieľom podporiť, koordinovať a dopĺňať opatrenia členských štátov v oblasti vzdelávania, odborného vzdelávania a odbornej prípravy výskumných pracovníkov, mládeže a kultúry, a to napríklad prostredníctvom osobitných programov [ako sú Erasmus+, Kreatívna Európa (oblasť kultúry), akcie Marie Curie-Sklodowskej v rámci programu Horizont], ktoré sú otvorené aj pre tretie krajiny. Tie sa na nich môžu zúčastniť za predpokladu splnenia príslušných podmienok.

²¹ Únia sa takisto snaží natrvalo prilákať zručnosti a talenty. Pozri oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Získavanie zručností a prilákanie talentov do EÚ*, [COM(2022) 657 final, 27.4.2022].

Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o mobilite zručností a talentov, COM(2023) 715, 15.11.2023.

²² Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na jednej strane a Švajčiarskou konfederáciou na strane druhej o voľnom pohybe osôb (Ú. v. ES L 114, 30.4.2002, s. 6).

2. PRÁVNE PRVKY ODPORÚČANIA

• Právny základ

Procesnoprávnym základom rozhodnutia Rady o poverení začať rokovania o dohode medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom o mobilite mládeže je článok 218 ods. 3 a 4 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

Hmotnoprávny základ dohody o mobilite mládeže bude možné určiť až na konci rokovaní. Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti je v zásade oblasťou spoločnej právomoci Únie a členských štátov. Článkom 79 ods. 2 písm. a) a b) ZFEÚ sa Únia splnomocňuje prijímať opatrenia týkajúce sa podmienok vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa chcú oprávnenne zdržiavať v členskom štáte (aj na účely zlúčenia rodiny), a Únia už v súvislosti s niektorými kategóriami osôb konala (pozri vyššie)^{23 24}, – bez toho, aby bolo dotknuté právo členských štátov určiť počty prijímaných štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí prichádzajú na ich územie s cieľom nájsť si prácu.

Konečnú povahu dohody (t. j. dohoda len na úrovni Únie alebo zmiešaná dohoda) možno stanoviť až po ukončení rokovaní.

• Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)

Len prístupom na úrovni Únie sa zabezpečí, aby sa so všetkými členskými štátmi zaobchádzalo v otázke mobility osôb do Spojeného kráľovstva rovnako, čo je jeden z kľúčových aspektov usmernení Európskej rady v tejto oblasti z roku 2018.

Uplatnením prístupu na úrovni Únie by sa mohla okrem toho uľahčiť snaha o naplnenie ambícií Európskej rady a vytvoriť pridaná hodnota v porovnaní so súčasným stavom, pokiaľ ide o: neexistenciu kvóty pre oprávnené osoby; zamedzenie diskrečným postupom podávania žiadostí o vízum; dĺžku lehoty mobility počas obdobia oprávnenosti; rôznorodosť účelov pobytu; možnosť sprevádzania oprávnených osôb blízkymi rodinnými príslušníkmi; zabezpečenie rovnakého zaobchádzania s občanmi Únie ako so štátnymi príslušníkmi Spojeného kráľovstva vo viacerých prípadoch.

Súbežné rokovania jednotlivých členských štátov nezaručujú, že bude mať Spojené kráľovstvo záujem o dosiahnutie dohody s každým členským štátom, a nezaručujú ani to, že Spojené kráľovstvo bude s členskými štátmi zaobchádzať rovnako.

• Proporcionalita

Činnosť Únie neprekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie politického cieľa, ktorým je uľahčenie mobility mladých ľudí medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom. Mladým občanom Únie by sa tak ponúkla jasná, jednoduchá a nákladovo efektívna cesta k mobilite do Spojeného kráľovstva. Dotknutí občania by nadobudli jasnú predstavu v porovnaní so súčasnou situáciou, v ktorej existuje niekoľko paralelných vízových možností, ako sa dostať do Spojeného kráľovstva. Tieto možnosti sú obmedzené (napr. ukladajú kvóty, obmedzenia na krátky čas, neumožňujú sprevádzanie rodinnými príslušníkmi) a sú drahé (vysoké vízové poplatky, príplatky za zdravotnú starostlivosť). Dohoda by sa takisto snažila osobitne riešiť hlavné prekážky, ktorým čelia mladí

²³ Podľa článkov 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a ZFEÚ, sa Dánsko nebude môcť zúčastniť na pripravovanej dohode. Všetky odkazy na občanov Únie v tomto odporúčaní sa preto chápu tak, že nezahŕňajú dánskych štátnych príslušníkov, a odkazy na členské štáty ako cieľové krajiny sa podľa pripravovanej dohody chápu tak, že nezahŕňajú Dánsko. Osobitná situácia Dánska by sa mohla riešiť v následnej samostatnej dohode, ktorá by reprodukovala obsah dohody medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom.

²⁴ Pokiaľ ide o Írsko, uplatňujú sa ustanovenia protokolu č. 21, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a ZFEÚ. V každom prípade by touto dohodou nemali byť dotknuté dojednania Írska v rámci „spoločnej oblasti cestovania“.

občania Únie (napr. pokiaľ ide o školné alebo pracovné stáže v rámci štúdia Únie) a ktoré sa neriešia inými alternatívnymi možnosťami (ako je program mobility mládeže Spojeného kráľovstva).

Dohoda medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom je najvhodnejším nástrojom na dosiahnutie sledovaného cieľa, keďže by sa ňou od samého začiatku riešila otázka nediskriminácie medzi štátnymi príslušníkmi Únie.

- **Výber nástroja**

Právne nezáväzný nástroj, akým je napríklad administratívne memorandum o porozumení, by nebol dostatočný na to, aby mladým ľuďom poskytol právnu istotu, pokiaľ ide o možnosti mobility mládeže medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom. Táto právna istota by sa zaručila len záväzným vzájomným porozumením v podobe formálnej medzinárodnej dohody o mobilite mládeže medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom.

3. VPLYV NA ROZPOČET

Navrhovaná dohoda nemá žiadny vplyv na rozpočet.

4. ĎALŠIE PRVKY

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

Európska komisia týmto odporúčaním vyzýva Radu Európskej únie, aby vydala poverenie začať rokovania o dohode medzi Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom o mobilite mládeže²⁵, aby vymenovala Európsku komisiu za vyjednávača Únie, aby poskytla vyjednávačovi smernice a aby určila výbor, ktorý musí byť konzultovaný pri rokovaniach.

Pripravovaná dohoda totiž neznamená, že sa štátnym príslušníkom Spojeného kráľovstva udelia výhody vyplývajúce zo základnej slobody pohybu, ktorú požívajú občania Únie.

Pripravovaná dohoda o mobilite mládeže by mala byť nastavená podľa týchto parametrov:

- osobná pôsobnosť je obmedzená na mladých občanov Únie a na mladých štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva, napr. vo veku 18 – 30 rokov;
- dĺžka pobytu je obmedzená na primeranú lehotu (napr. 4 roky);
- mobilita nie je viazaná na konkrétny účel, t. j. môže sa vykonávať na rôzne účely: práca, štúdium, odborná príprava/stáže (a to aj v kontexte vzdelávacieho programu Únie), výskum, dobrovoľníctvo, iné činnosti alebo len navštevovanie/cestovanie počas pobytu;
- mobilita nepodlieha kvótam;
- uplatňujú sa spoločné podmienky prijímania a oprávnená osoba musí spĺňať tieto podmienky počas celého obdobia pobytu;
- relevantné dôvody zamietnutia žiadostí;
- overenie toho, či sú splnené podmienky a či neexistujú dôvody na zamietnutie, vykonávajú príslušné vnútroštátne orgány v rámci postupu prijímania pred uplatnením mobility.

²⁵ Dohoda sa nebude týkať: vstupu a dočasnej prítomnosti fyzických osôb na účely poskytovania služieb („GATS režim 4“) a pravidiel uľahčovania cestovania/prekračovania hraníc (napr. cestovný pas verzus preukaz totožnosti; používanie elektronických brán) alebo bezvízového styku v prípade krátkodobých návštev.

- mobilita do Únie sa vykonáva len v členskom štáte, ktorý prijal štátneho príslušníka Spojeného kráľovstva, t. j. prijatie jedným členským štátom neumožňuje mobilitu „v rámci Únie“ do iného členského štátu²⁶;
- zaobchádzanie s oprávnenými osobami je rovnaké ako so štátnymi príslušníkmi, minimálne pokiaľ ide o pracovné podmienky vrátane odmeňovania a prepustenia, ako aj bezpečnosť a ochranu zdravia na pracovisku, slobodu združovania, určité aspekty vzdelávania a odbornej prípravy, daňové výhody, pokiaľ je daná osoba daňovým rezidentom, a poradenské služby poskytované úradmi práce;
- rovnaké zaobchádzanie sa poskytuje aj v súvislosti so školným za vysokoškolské vzdelávanie. To platí aj pre osoby, na ktoré sa vzťahujú iné vízové režimy;
- oprávnené osoby z Únie sú oslobodené od „príplatku za zdravotnú starostlivosť“ účtovaného Spojeným kráľovstvom;
- podmienky výkonu práva na zlúčenie rodiny s oprávnenými osobami.

Pripravovaná dohoda by mala byť doplnkovou dohodou k dohode o obchode a spolupráci²⁷. Pripravovaná dohoda by tak mala byť súčasťou jedného a toho istého jednotného inštitucionálneho rámca ako dohoda o obchode a spolupráci, ktorej neoddeliteľnou súčasťou sú pravidlá urovnávania sporov.

Pripravovanou dohodou by nemalo byť dotknuté *acquis* Únie ani vnútroštátne pravidlá, ktorými sa stanovujú legálne spôsoby migrácie, t. j. mala by sa ňou stanoviť dodatočná migračná cesta popri tých, ktoré už prípadne existujú v ktorejkoľvek zo zmluvných strán.

Pripravovanou dohodou by nemali byť dotknuté pravidlá Únie a členských štátov týkajúce sa získania právneho postavenia osoby s trvalým pobytom/postavenia osoby s dlhodobým pobytom.

Pripravovanou dohodou by nemali byť dotknuté:

- pravidlá koordinácie sociálneho zabezpečenia stanovené v dohode o obchode a spolupráci;
- pravidlá týkajúce sa dvojitého zdanenia;
- pravidlá kontroly osôb prekračujúcich hranice zmluvných strán vrátane uľahčenia cestovania ktoroukoľvek zo zmluvných strán;
- pravidlá vyžadujúce registráciu štátneho príslušníka druhej zmluvnej strany v stanovenej lehote po príchode.

Okrem toho by bolo užitočné, aby boli rokovania o pripravovanej dohode sprevádzané paralelnými diskusiami o prípadnej účasti Spojeného kráľovstva na programoch Únie zameraných na mládež, vzdelávania a kultúru, ako je program Erasmus+ a program Kreatívna Európa (kultúrna zložka). Pridruženie Spojeného kráľovstva ku každému takémuto programu by mohlo prebiehať v súlade s postupom stanoveným v dohode o obchode a spolupráci podľa článku 218 ods. 9 ZFEÚ.²⁸

²⁶ Bez toho, aby bol dotknutý článok 21 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 (Ú. v. ES L 239, 22.9.2000, s. 19).

²⁷ Článok 2 ods. 1 dohody o obchode a spolupráci.

²⁸ Možnosti účasti Spojeného kráľovstva na programoch Únie sú stanovené v článku 710 dohody o obchode a spolupráci: Protokol I k uvedenej dohode by sa na tento účel mohol zmeniť rozhodnutím Osobitného výboru pre účasť na programoch Únie uvedeného v článku 8 ods. 1 písm. s) dohody o obchode a spolupráci.

ROZHODNUTIE RADY

o poverení začať rokovania o dohode medzi Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska o mobilite mládeže

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 218 ods. 3 a 4,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

keďže:

- (1) Od 1. januára 2021 sa predbežne vykonáva Dohoda o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej (ďalej len „dohoda o obchode a spolupráci“)²⁹. Popri Dohode o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (ďalej len „dohoda o vystúpení“)³⁰ je dohoda o obchode a spolupráci základným pilierom dvojstranných vzťahov medzi Európskou úniou (ďalej len „Únia“) a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska (ďalej len „Spojené kráľovstvo“).
- (2) Hoci sa v dohode o obchode a spolupráci stanovuje koordinácia sociálneho zabezpečenia, ktorou sa podporuje mobilita osôb podľa domáceho práva každej zmluvnej strany, nerieši sa ňou samotná mobilita, t. j. možnosť štátneho príslušníka jednej zmluvnej strany získať pobyt alebo sa zdržiavať na území druhej zmluvnej strany. Dohoda o obchode a spolupráci obsahuje aj pravidlá vstupu a dočasného pobytu fyzických osôb na obchodné účely, ktoré sa však týkajú len prípadov dočasnej prítomnosti na konkrétny účel (napr. poskytovanie služieb).
- (3) Mobilita osôb medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom sa v súčasnosti riadi príslušnými domácimi (imigračnými) pravidlami Únie (a jej členských štátov) a Spojeného kráľovstva. To viedlo k zníženiu počtu osôb zapojených do mobility medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom. Táto situácia zvlášť skomplikovala možnosti mladých ľudí z Únie a Spojeného kráľovstva vyskúšať si život v druhej krajine a zapojiť sa do výmenných pobytov pre mládež či výmenných pobytov v oblasti kultúry, vzdelávania, výskumu a odbornej prípravy.
- (4) V priebehu roka 2023 Spojené kráľovstvo oslovilo viaceré (ale nie všetky) členské štáty so zámerom rokovať o dvojstranných dohodách o mobilite mládeže podľa svojho vlastného vzoru vízového režimu mobility mládeže. To by viedlo k rozdielnemu zaobchádzaniu s občanmi Únie. Okrem toho by sa týmto prístupom neriešili hlavné prekážky mobility, ktorým čelia mladí ľudia.
- (5) Preto by sa mali začať rokovania s cieľom uzavrieť doplnkovú dohodu v zmysle článku 2 dohody o obchode a spolupráci so Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska v oblasti mobility mládeže,

²⁹ (Ú. v. EÚ L 149, 30.4.2021, s. 10).

³⁰ (Ú. v. EÚ L 29, 31.1.2020, s. 7).

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Komisia sa týmto poveruje rokovať v mene Únie so Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska o dohode o mobilite mládeže.

Článok 2

Smernice na rokovania sú uvedené v prílohe k tomuto rozhodnutiu.

Článok 3

Pri rokovaníach je konzultovaný [názov osobitného výboru vloží Rada].

Článok 4

Toto rozhodnutie je určené Komisii.

V Bruseli

*Za Radu
predseda/predsedníčka*